

Кооперативним організаціям і підприємствам варто ширше запроваджувати бізнес-планування з метою: розроблення загальної концепції, генеральної стратегії розвитку підприємства; залучення до здійснення пріоритетних напрямків розвитку потенційних інвесторів, партнерів; визначення перспектив започаткування нової діяльності [4, с.41].

Отже, планування має охоплювати всі важливі ділянки функціонування кооперативних підприємств з метою забезпечення високих результатів, інвестиційно-інноваційного розвитку й виявлення нових можливостей.

Споживча кооперація України повинна обрати таку систему планування та такі засоби її реалізації, які давали би змогу найефективніше впроваджувати якісне розроблення й оперативний контроль планів виробництва та реалізації товарів і послуг, які передусім спрямовані на максимізацію прибутку і підтримку рівня ліквідності. Тому до основних напрямів розвитку системи планування в умовах використання комп'ютерних технологій необхідно віднести такі:

- удосконалення методології кооперативного планування;
- розвиток інформаційної, в т.ч. нормативної, бази планово-економічних розрахунків;
- зростання професіоналізму працівників планово-економічних служб;
- застосування засобів комп'ютерної техніки та інформаційних технологій;
- стимулювання розробників і виконавців планових завдань.

Таким чином, досягнення системою споживчої кооперації високої ефективності роботи вимагає координації робіт через поточне, стратегічне планування та контроль. Завдяки впровадженню нових системних технологій управління споживча кооперація України повинна вийти на шлях, що гарантовано веде до досягнення економічної стабілізації і зростання.

### Література

1. **Ананьєв О., Артищук І.** Планування господарської діяльності підприємств і організацій споживчої кооперації// Вісті ДВ. – 2004. – 4 червня.
2. **Ананьєв О.М., Мізюк Б.М.** Формування системи бізнес-планування й управлінського контролю в споживчій кооперації України// Вісті ДВ. – 2005. – 20 травня.
3. **Олійник В.** Роль стратегічного планування для підприємств споживчої кооперації// Вісті ДВ. – 2005. – 29 липня.
4. **Стратегія розвитку споживчої кооперації України (2004-2015 рр.).** – К., 2004. – 62 с.

**УДК 336:332.145**    *Р.М. Перожак; І.С. Піщора<sup>1</sup> – Національний університет харчових технологій, м. Львів*

## ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Розглянуто проблему фінансового забезпечення пріоритетних цілей Стратегії розвитку Львівської області, зокрема, щодо можливостей активізації внутрішніх та зовнішніх джерел. Особливу увагу приділено аспектам залучення в економіку області коштів населення та прогнозу фінансових ресурсів Львівської області до 2015 р.

<sup>1</sup> Навчально-консультативний центр

*R.M. Perogak; I.S. Picyura – National university of food technologies, Lviv*

## **The Problems of Financial Ensuring of Strategy of Regional Development**

The problem of activating of internal and external sources of financial ensuring of prioritat aims of Strategy of Lviv region development is offered. The aspects of draw population means into region economy are substantiated and financial resources prognosis of Lviv region to 2015 is made.

Розвиток стратегічного управління в Україні перебуває на етапі відродження. Кожен регіон, розробляючи свою стратегію, визначає пріоритетні цілі розвитку і формує операційний план дій щодо втілення їх у життя. Реально це можливо за наявності фінансових та інвестиційних ресурсів у регіонах, зокрема внутрішніх. Так, для забезпечення визначеної на період 2004-2015 рр. Стратегії сталого розвитку Львівщини потрібні значні нагромадження основного капіталу за рахунок зростання обсягів інвестицій. За прогнозними розрахунками, у 2015 р. передбачається, що обсяг інвестицій в основний капітал зросте у чотири рази. Ймовірно також, що мають відбуватися не тільки кількісні, а й (що не менш важливо) якісні зміни в інвестуванні. На відміну від попередніх років, головним для періоду випереджального економічного зростання стає ефективне поєднання інвестицій та інновацій.

Основними джерелами фінансування інвестицій в основний капітал і надалі будуть служити власні кошти підприємств (організацій) – 60-65 %; кошти населення (7-7,8 %); кредити банків та інші позики (6-6,8 %); кошти іноземних інвесторів (4-4,9 %); кошти державного бюджету (4-4,3 %); кошти місцевих бюджетів (2-2,9 %).

За формами власності найбільша частка до основного капіталу є надходити з підприємств колективної власності (50-55 %); державної власності до 25 %; приватної – до 7 %; комунальної – до 4-5 %. Важливою умовою покращення внутрішнього інвестування має стати зростання фінансових результатів суб'єктів господарювання. Найвагоміший фінансовий результат суб'єктів господарювання спостерігатиметься, насамперед, у сфері оптової та роздрібно-ї торгівлі, торгівлі транспортними засобами, послугах із ремонту та в інших видах економічної діяльності. Збиткові суб'єкти господарювання зберуться у добувній промисловості; постачанні електроенергії, газопостачанні, водопостачанні та сільському господарстві.

За цих обставин мають зростати і бюджетні надходження, бо саме вони формують основну частину коштів, яку спрямовують на реалізацію цільових державних та регіональних програм. При фінансовому плануванні реалізації стратегічних пріоритетів варто враховувати, що найбільшу частку видатків – 55 % – спрямовують на утримання соціальної сфери; 25 % – на соціальний захист населення та соціальне забезпечення, 20 % – на розвиток окремих галузей економіки та благоустрій міст і селищ.

В умовах обмеженості внутрішніх джерел фінансування особливого значення набуває залучення іноземних інвестицій. Ймовірність їх зростання зумовлена досягнутим рівнем економічного розвитку, близькістю кордону та високою підприємницькою активністю населення, а також геополітичним розташуванням області, наявністю розвинутої транспортної інфраструктури. За

станом на 1 квітня 2004 р. прямі іноземні інвестиції в економіку регіону становили понад 316 млн. дол., що майже вдвічі перевищує обсяг залучених інвестицій у 2001 р. Згідно з прогнозами, до 2015 р. іноземні інвестиції становитимуть майже 430 млн. дол. Одним із стратегічних важелів впливу на поживлення інвестиційних процесів на Львівщині становитиме подальший розвиток спеціальних (вільних) економічних зон (СЕЗ), а також новостворених компаній та малих підприємств. До того ж, в загальному обсязі інвестицій у СЕЗ мають переважати теж внутрішні українські інвестиції. Понад 90 % цих надходжень становитимуть власні кошти підприємств.

Найважливішими інвесторами і в подальшому будуть Польща, Німеччина, Швейцарія, Угорщина, США, Швеція, Кіпр та інші. Ще одним важливим джерелом залучення коштів на реалізацію Стратегії мають стати кошти населення. Це можливо за рахунок зростання депозитних вкладів населення. Така постановка питання актуалізує проблему зростання доходів населення та рівня його платоспроможності.

Позитивне вирішення цього питання обґрунтовується тенденціями, які склалися щодо формування фінансових ресурсів в області. Так, станом на 1 січня 2004 р., якщо ресурси юридичних осіб становили 30,1 % у загальній сумі залучених коштів або 813,4 млн. грн., то вклади і депозити населення становили 1887 грн. або 69,9 %. Ця динаміка трохи відрізняється від показників у банківській системі України. Так, за станом на 1 січня 2004 р. із усіх залучених банками України коштів (53,9 млрд. грн.) на рахунок суб'єктів господарювання 36,5 % (19,7 млрд. грн.), а вклади населення – 35,4 % (19,1 млрд. грн.). Як бачимо, на відміну від ситуації, що склалася на рівні держави, у Львівській області основна маса залучених коштів – це вклади населення. Додамо, що середній розмір вкладу на одного мешканця на 1.01. 2004 року у Львівській області становив 856 грн.

Залучені кошти населення сприятимуть зростанню наданих кредитів, які виходячи із тенденції, що склалася на фінансовому ринку, істотно збільшуватимуться. За умов покращення нагромадження коштів населення на депозитах зростатимуть можливості надання короткострокових кредитів.

Враховуючи демографічну ситуацію, яка склалася за останні 12 років, що особливо негативно впливатиме на відтворення людського потенціалу, згідно з прогнозами, й надалі буде відбуватися неухильне старіння населення, наростання дисбалансу в його складі різних вікових структур. За останні 12 років частка реальних пенсіонерів в області зросла на 22,4 % і в 2003 р. демографічне навантаження становило 27,8 %, в Україні 30,1 %. До 2015 р. чисельність пенсіонерів істотно зросте і становитиме 30 % від усього населення.

Загалом, прогноз фінансових ресурсів у Львівській обл. представлено у табл. 1. Прогнозну оцінку фінансових ресурсів до 2015 р. зроблено на основі екстраполяції темпів зростання, що склалися у минулих роках (1997-2003 рр.) на майбутній період. Достовірність розроблених прогнозів може відбутися тільки за умови політичної стабілізації та подальшого формування економіки в нашій країні шляхом ринкових відносин та системних перетворень.

Табл. 1. Прогноз фінансових ресурсів у Львівській області до 2015 року

| Показники                                                                 | Фактичні дані |        |        |        | Прогноз   |           |           |
|---------------------------------------------------------------------------|---------------|--------|--------|--------|-----------|-----------|-----------|
|                                                                           | 2000          | 2001   | 2002   | 2003   | 2004-2005 | 2006-2009 | 2010-2015 |
| 1. Доходи місцевих бюджетів, млн. грн.                                    | 1110,8        | 1352,3 | 1623,0 | 1931,3 | 2317,0    | 3243,8    | 5190,0    |
| 2. Надходження іноземних інвестицій в економіку області, млн. дол. США    | 150,0         | 168,4  | 220,3  | 304,9  | 325,0     | 369,2     | 430,0     |
| 3. Кошти підприємств і організацій, млн. грн.                             | 736,8         | 1034,0 | 1290,2 | 1755,8 | 2458,0    | 3243,0    | 7472,0    |
| 4. Вклади та депозити населення в установах комерційних банках, млн. грн. | 433,6         | 787,8  | 1328,2 | 2225,8 | 4051,6    | 8113,0    | 15580,6   |

Окрім проблеми визначення можливих джерел фінансування стратегічних пріоритетів розвитку регіону, існує ще проблема першочерговості напрямів їх спрямування, оскільки попит на фінансові ресурси завжди перевищує пропозицію. Найбільш інвестиційно-привабливими залишаються в регіоні галузі обробної промисловості, транспорт і зв'язок, торгівля. У 2004 р. спостерігалась позитивна тенденція щодо збільшення обсягів інвестицій у машинобудування.

На останньому інвестиційному форумі, який відбувся у 2005 р. у Львові найбільшу кількість проектів було запропоновано для науки та інноваційного розвитку. Саме ця сфера є пріоритетною для подальшого прогресивного поступу Львівщини і тому потребує найбільшої уваги та обсягів фінансування.

УДК 331.101.262:330.341

Асист. Л.Б. Сіверська<sup>1</sup> – Львівський  
банківський інститут НБУ

## ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ ЯК ПОТЕНЦІЙНИЙ ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Національне багатство будь-якої країни, добробут її нації вимірюється не тільки кількістю матеріальних благ, а й ступенем розвитку продуктивних сил. Сьогодні глобальні зміни, які виникають у світі, доводять, що головним чинником економічного розвитку держави, продуктивною силою є людський капітал. Крім цього, людський капітал здатний підвищувати ефективність діяльності як у ринковому, так і позаринковому секторах і дохід від нього може приймати як грошову, так не грошову форму. Внаслідок цього споживчі аспекти вкладень у людину виявляються не менш важливими, ніж виробничі.

**Ключові слова:** людський капітал, соціальний капітал, економічний розвиток, економічний капітал, інтелектуальний капітал.

*Assist. L.B. Siverska – Lviv bank institute of national bank of Ukraine*

### Labour capital as a potential factor of economic development of a state

Wealth of any country, the richness of the nation is measured not only by an amount of material goods, but also by a level of development of productive forces. Global changes

<sup>1</sup> Кафедра менеджменту, економіки і соціології